

Kymmenes etappi: Pakkosiirtolaisuudesta toipuminen

Viikko	Psalmi		Luvut	Sananlaskut
13.6.	10. ETAPPI: PAKKOSIIRTOLAISUUDESTA TOIPUMINEN			
25.	75-76	Jesaja	40-47	13-19
26.	77		48-55	20-26
29.	78:1-16		56-66	27-33
30.	78:17-37	Haggai Sakarja	1-2 1-8	16:1-6
31.	78:38-55		9-14	7-11
32.	78:56-72	Joel Malakia	1-4 1-3	12-19
15.8.	11. ETAPPI: JOB, VIISI JUHLAKÄÄRÖÄ			

Uusi alku Juudeassa

Jesaja, Jeremia ja Hesekiel puhuvat kansalle, jota viholliset ympäröivät. Kun Assyria kukistaa pohjoisen kuningaskunnan eli Israelin, Jesaja lohduttaa ennustamalla, että kansan jäännös palaa pakkosiirtolaisuudesta ja Daavidin kuningassuvun kannosta lähtee vielä kasvamaan uusi vesa. Jeremia kehottaa alistumaan Babylonian kuninkaan valtaan, sillä tämäkin voi toimia Jumalan tahdon välikappaleena. Hesekiel vakuuttaa, että Jumala ei enää rankaise lapsia isien pahojen tekojen takia. Vaikeisiin kohtaloihin sisältyy opetus siitä, että vastoinkäymiset johtuvat ihmisten uskottomuudesta Jumalaa kohtaan ja hänen kanssaan tehdyn liiton rikkomisesta. Elämän jatkuminen taas todistaa Jumalan armosta ja uskollisuudesta. Jesajan kirjan loppuosa ylistää Jumalaa, joka päästää pakkosiirtolaiset takaisin kotimaahan. Kertomuksen eteneminen suurten profeettojen kirjoissa Raamatussa osoittaa, kuinka Jumalan lupaukset pysyvät voimassa.

Laiassa korostetaan koko kansan vastuuta, mikäli yksikin sen jäsenistä rikkoo Jumalaa vastaan. Lukuisat esimerkit osoittavat, miten koko yhteisö joutuu kärsimään jonkun jäsenen tai jonkun ryhmän tottelemattomuuden vuoksi. Sen sijaan Profeetoissa tulee entistä voimakkaammin esiin ajatus yksityisen ihmisen vastuusta Jumalan edessä. Kun Hesekiel puhuu rangaistuksen kohdistumisesta vain syylliseen ihmiseen, tämä liittyy tilanteeseen, jossa Juudan heimo elää hajallaan vieraan kansan keskuudessa. Tällaisissa oloissa yhteisön rankaiseminen ei olekaan yhtä mielekästä kuin ennen pakkosiirtolaisuutta, jolloin kansa on elänyt itsenäisenä ja järjestäytyneenä kokonaisuutena. Ihmisen henkilökohtainen kuuliaisuus Jumalalle tulee täten tärkeäksi.

Kahdestatoista Luvattuun maahan lähetetystä vakoojasta kymmenen palaa kauhistuneina, ja he pilaavat koko kansan mahdollisuuden päästä suoraan perille. Näin kymmenen miehen epäusko tuottaa rangaistuksen koko yhteisölle. Samalla tavalla kymmenen lainkuuliaista voi tuoda siunauksen toisillekin. Kymmenen vanhurskasta olisi pelastanut Sodomian, kun Abraham tinkii siitä, paljonko Jumala vaatii säästääkseen kaupungin. Kun ei näin monta löydy, Jumala tuhoaa kaupungin ja vain Lootin perhe pääsee pakoon. Juutalaisessa seurakunnassa näkyy edelleen selvästi, että Laki kuuluu yhteisölle eikä ole kenen tahansa kansalaisen yksityisomaisuutta. Vanhan säännön mukaan synagogassa Lakia luetaan juhlallisesti vain, jos paikalla on kymmenen juutalaista miestä, sillä he voivat edustaa yhteisöä.

Varoittavia ja rohkaisevia profeettoja

Israelin kuuluisat profeetat Elia ja Elisa elivät jo 800-luvulla, ja vanhimmat säilyneet profeettakirjat ovat ajalta noin sata vuotta myöhemmin. Jeremian kirjassa kuvataan elävästi, miten 600-luvulla eKr. profeetta Jeremian apulainen Baruk kirjoittaa kääroön isäntänsä sanelun mukaan. Ainakin jotkut profeetoista ovat todennäköisesti esittäneet sanomaansa lauluina, jotka on vasta myöhemmin merkitty muistiin. Kirjoituksia on voitu vielä toimittaa, ennen kuin ne ovat saaneet lopullisen asunsa.

Profeettojen toiminta liittyy usein Israelin ja Juudan kohtalonaikoihin. Profeetat puhuvat paljon oman aikansa tapahtumista ja osoittavat tarkkaa silmää niiden arvioinnissa ja kykyä kertoa, mitä on tulossa. He ilmoittavat ihmeellisen osuvasti tulevia tapahtumia, mutta meidän on otettava yksi seikka huomioon, kun usein ajatellaan, että profeetat ovat toimineet nimenomaan taitavina ennustajina. Samaan aikaan liikkui paljon erilaisia profetioita, ja juuri ne tallennettiin, jotka olivat osoittautuneet oikeiksi. Eihän väärin profettojen sanoja kannattanut säästää tuleville polville. Joissakin kertomuksissa mainitaan aivan nimeltä sellaisia profettoja, jotka ennustivat väärin ja joutuivat aikanaan häpeään.

Vanhastaan on ollut tapana ajoittaa tapahtumat kuninkaiden hallituskausien mukaan. Moniin profeettakirjoihinkin on merkitty, kenen kuninkaan aikaan ne kuuluvat. Esimerkiksi Jeremian kirjan alussa sanotaan että hänelle Herran sana tuli Juudan kuninkaan Josian, Amonin pojan, kolmantenatoista hallitusvuotena. Kaikkein tarkimmin on erillisiä profetioita päivätty Hesekielin kirjassa. Hänen kirjastaan selviää myös se, että profetioita ei ole aina tallennettu kääroille tarkassa aikajärjestyksessä.

Vaikka vuosien laskeminen Kristuksen syntymästä on alkanut kauan Jeesuksen syntymän jälkeen, koetamme nykyisin soveltaa sitä profeettojenkin aikaan. Uudeksi suurvallaksi nousee 600-luvun lopussa uudelleen jo aikaisemmin Kaksoisvirranmaata vallinnut Babylonia. Assyrian pääkaupunki Ninive tuhoutuu vuonna 612. Persialaiset kukistavat vuorostaan Babylonian valtakunnan 500-luvun loppupuolella ja Juudan pakkosiirtolaiset saavat vuonna 537 luvan palata vanhaan kotimaahansa.

Monien kirjojen kohdalla on vain arvailtava niissä kuvatuista tapahtumista, mihin kauteen ne sijoittuvat, ja eri tutkijoiden käsitykset voivat erota paljon toisistaan. Esimerkiksi Joonan kirja puhuu Assyrian suurvalta-ajasta, jolloin Jesaja vaikutti, mutta Joonan kirjan kielessä on piirteitä monta sataa vuotta myöhemmältä ajalta. Joonan kiitoslauluun voikin yhtyä ahdistuksesta pelastunut ihminen miltä vuosidadalta tahansa, myös meidän omalta ajaltamme. Jesajan kirjan alkuosa liittyy aikaan ennen Israelin kuningaskunnan tuhoa, mutta loppuosassa puhutaan jälleenrakennuksen ajasta Juudan pakkosiirtolaisuuden päätyttyä.

Kun Israelin heimot valloittavat Luvattua maata, ne kukistavat julmasti maan aikaisemmat asukkaat. Näin pyritään hävittämään vieraiden kansojen jumalat ja niiden palvojat israelilaisten keskuudesta. Raamatun maailmassa on yleisesti käsitetty, että kansan menestys osoittaa sen oman jumalan tai omien jumalien voimaa. Kun Israel ja Juuda kohtaavat ylivoimaisia vihollisia, tämä laskutapa joutuu koetukselle. Piirittäessään Jerusalemiä assyrialaiset luettelevat rehennellen, kuinka monta kansaa he ovat kukistaneet, ilman että niiden jumalat ovat kyenneet pelastamaan kansojaan. Profeetta Jesajan rohkaisemana Juudan kuningas turvaa kuitenkin Herraan ja saa sillä kerralla avun. Jeremian aikana taistelu käy toivottomaksi. Tappiot sodissa osoittavat, että Herra ei enää suosi kansaansa. Tässä tilanteessa auttaa eteenpäin Viidennen Mooseksen kirjan eli Deuteronomiumin sanoma: Jumalan tahtoa vastaan toiminut kansa on ansainnut rangaistuksensa. Siksi tulee tärkeäksi taistelu syntiä vastaan oman kansan keskuudessa. Näin

profeetat tarkastelevat aikansa elämää varoittaen synnistä ylhäisiä ja alhaisia. He pyrkivät ohjaamaan kansan Jumalan käskyjen tielle, jotta se saisi elää ja menestyä, vaikka kansallinen itsenäisyys ei jatkuisikaan.

Aika pakkosiirtolaisuuden päättymisen jälkeen

Jesaja 40-66

Jesajan kirjan luku 39 päättyy Jesajan ja kuningas Hiskian keskusteluun. Jesaja ennustaa siinä Babylonian vievän kuninkaan rikkaudet ja lapset pakkosiirtolaisuuteen. Hiskia saa toivomuksensa mukaisesti itse kuolla rauhassa. Tämä tapahtuu vuonna 696 eKr., ja noin sata vuotta myöhemmin babylonialaiset toteuttavat julmalla tavalla Jesajan ennustuksen.

Luvun 39 jälkeen tulee Jesajan kirjassa selvä sauma. Seuraava luku alkaa lohduttavalla sanomalla siitä, että Jerusalemin pakkotyö on päätynyt ja syyllisyys on sovitettu. Tämän saavat juutalaiset kokea, kun Babylonian suurvalta sortuu. Persian kuningas Kyyros kukistaa Babylonian ja antaa vuonna 537 eKr. pakkosiirtolaisille luvan palata omaan maahansa ja rakentaa temppeleinsä uudelleen "Taivaan Jumalalle".

Paluuluvan antanut Kyyros toimii Jumalan voideltuna päästäessään Juudan pakkosiirtolaiset takaisin kotimaahansa. Hänen valtakuntansa ulottuu kuitenkin Kanaaninmaata kauemmas. Lännessä tulevat naapureiksi ja vihollisiksi kreikkalaiset ja idässä intialaiset. Aivan kuin Kyyroksen valta ulottuu kaukaisille rannoille ja etäisiin saaristoihin asti, myös profeetan hyvä sanoma pelastuksesta ylittää Juudan ja Israelin kansalliset rajat. Samalla profeetta torjuu ehdottomasti epäjumalien palvelun ja korostaa, että Herra, Israelin Jumala, yksin on kaikkivaltias.

Vaikka Kyyros kohoaa korkealle Jumalan valitsemana johtajana, myös Israelia ja Jaakobia puhutellaan Jumalan palvelijaksi. Jumalan omalla kansalla on edelleen oma tehtävänsä Jumalan toiminnassa. Tähän Jesajan kirjan osaan kuuluu myös Herran kärsivän palvelijan kuvaus, joka sopii niin hyvin Jeesukseen, että juutalaiset sivuuttavat sen, kun Jesajaa luetaan säännöllisesti synagogassa sapatteina.

Haggai

Haggain kirja on päivätty 520 eKr., ja se liittyy siihen tilanteeseen, jota kuvataan Esran kirjan alussa. Haggai ja Sakarja kehottavat Jerusalemiin palanneita rakentamaan Jerusalemiin uusi temppeleli. Haggai kohdistaa suuria toiveita Babyloniasta tulleeeseen Juudean käskynhaltijaan Serubbabeliin. Tämä kuuluu Daavidin sukuun, mutta on pakkosiirtolaisuuden aikana saanut uuden kotimaansa mallin mukaisen nimen. Daavidin suvun kuninkuus ei lähde jatkumaan hänen perheestään, mutta Matteuksella ja Luukkaalla hänet mainitaan Jeesuksen esi-isien joukossa.

Sakarja

Sakarja esiintyy Haggain rinnalla kannustamassa juutalaisia rakentamaan uudelleen temppeleliä. Hän sanoo, että Jumala on asettanut kaksi öljyllä voideltua henkilöä oman kansansa johtoon tarkoittaen näillä käskynhaltija Serubbabelia ja ylipappi Joosuaa. Sakarja odottaa Serubbabelin vievän temppelelin rakentamisen päätökseen ja johtavan Jumalan kansan onneen ja menestykseen.

Sakarjan kirjan ensimmäisen osan kahdeksan näkyä liittyvät jälleenrakennuksen aikaan. Johanneksen ilmestyksen monet kohdat tulevat lähelle Sakarjan näkyjä. Loppuosaan luvusta 9 alkaen sisältyy lauseita, jotka sopivat Uuden testamentin sanomaan. Ne huipentuvat siihen, että Jerusalemissa tulee kaikkien kansojen uskonnollisen elämän keskus. Sakarjan kuvauksen aasilla ratsastavasta Siionin kuninkaasta

tapaamme Matteuksella ja Johanneksella ja kertomuksen kolmestakymmenestä hopearahasta Matteuksella.

Joel

Joelin kirja ei liity johonkin tiettyyn valtiolliseen tilanteeseen yhtä selvästi kuin muut profeettakirjat. Se kertoo heinäsiirkojen aiheuttamasta vitsauksesta, jota ei ole ajoitettu. Kirjan päätteeksi Joel kuvaa pyhää sotaa, jossa Jumala pelastaa Juudan.

Malakia

Profeettojen kokoelman viimeistä kirjaa on totuttu pitämään nimettömänä, sillä otsikossa esiintyvä sana *malak-ia* tarkoittaa yksinkertaisesti Herran (*Jahve*) lähettilästä tai enkeliä. Kirjoittajaksi mainitaan siis vain Jumalan lähettiläs eli enkeli. Hän saarnaa parannusta sekä papeille että seurakuntalaisille valmistuen kansaa Herran päivän tulemiseen. Seka-avioliittojen kieltäminen liittyy Esran ja Nehemian toimintaan, kun nämä puhdistavat kansan ja vaativat tarkkaa Lain noudattamista ja eristäytymistä muista kansoista.

Vanhan juutalaisen käsityksen mukaan Jumalan henki on vaiennut, kun Malakian kirja on kirjoitettu. Joelin kirjassa luvataan, että Jumala on vielä vuodattava henkensä aivan tavallisiin ihmisiin, ei vain voideltuihin pappeihin, kuninkaisiin ja profeettoihin. Näin jää elämään sukupolvesta toiseen toivo, jonka täyttymyksestä kertoo Uusi testamentti.

Lain ja Profeettojen vertailua

Profeettakirjoihin sisältyy yhteisiä piirteitä, jotka näkyvät, kun verrataan Lakia ja Profeettoja toisiinsa.

LAKI

Laissa seurataan 12 heimon elämää.

Laissa elämä keskittyy pyhäkkömajan ja liitonarkun ympärille, mutta uhreja voidaan toimittaa muuallakin.

Laissa ainoastaan ylipappi saa pyhän voitellun virkaansa, siis Aaron ja hänen poikansa.

Laissa ei mainita lainkaan Jerusalemiä ja sen asukkaita jebusilaisia pidetään vihollisina.

PROFEETAT

Profeetoissa seurataan erityisesti Juudan vaiheita.

Juudasta ja Israelista puhutaan Profeetoissa jatkuvasti erikseen, monessa kohdassa mainitaan kolmantena näiden rinnalla Jerusalem.

Profeetoissa liikkuvan jumalanpalveluksen keskuksiksi rakennetaan kiinteä temppeli ja lopulta kielletään uhripalvelus muualla kuin Jerusalemin temppelissä. Vähitellen kehittyi synagogien uhrin jumalanpalvelus.

Profeetoissa Herran voidellulla tarkoitetaan hallitsijaa, erityisesti Daavidin sukuun kuuluvaa kuningasta.

Profeetoissa Jerusalemissa tulee Kuninkaiden kirjojen keskeinen tapahtumapaikka.

Pohjoisen valtakunnan eli Israelin johtavan heimon Efraimin kantaisä Joosefista tulee

ensimmäisen Mooseksen kirjan loppuosan päähenkilö. Juuda ei nouse Laissa erityisasemaan.

Synnistä seuraa rangaistus mutta Lain noudattamisesta siunaus.

Juudan heimosta noussut Daavid kohoaa Profeetoissa ihannekuninkaaksi ja hallitsijasuvun kantaisäksi, jonka kaltaista seuraajaa jäädään odottamaan.

Viidennessä Mooseksen kirjassa esitetyt uhkaukset ja lupaukset koskevat koko kansaa ja sen kaikkia jäseniä, myös pappeja ja profeettoja. Profeetoissa osoitetaan, miten Laissa mainitut pelottavat rangaistukset toteutuvat kansan ja sen johtajien syntien vuoksi ja kehoitetaan parannukseen, joka johtaa armahdukseen.

Perhe, suku ja kansa

Vanhan testamentin läpi kulkee punaisena lankana ajatus suvun jatkumisesta. Sen tähden kansaa opastetaan terveeseen perhe-elämään. Lapsen syntymässä täyttyy Jumalan lupaus. Jumala osoittaa hyvyyttään antamalla pitkän elämän ja jälkeläisiä, mutta hän rankaisee syyllistä kuolemalla, tai vanhemmat menettävät lapsensa. Suurin kurjuus tulee näkyviin siinä, kun parempaa tulevaisuutta tavoittelevat vanhemmat uhraavat lapsensa tai piiritetyssä kaupungissa jopa nälissään teurastavat lapsensa ruoakseen.

Kymmenen käskyn toinen taulu alkaa käskyllä kunnioittaa isää ja äitiä. Raamatun sanoma on viitoittanut Jumalan kansan elämää vuosituhansien ajan, ja suku on päässyt jatkumaan polvesta polveen sekä Vanhan liiton että Uuden liiton seurakunnassa. Tämä ei ole itsestään selvää, sillä Raamatun sivuilla tapaamme useita kansoja, jotka ovat sulautuneet ympäröiviin kansoihin tai tuhoutuneet. Raamatussa ja siinä yhteisössä, joka on säilyttänyt tämän kirjan, on elänyt kalliina aarteena sanoma Jumalasta, joka opastaa kansaansa elämän kaitaa tietä kohti kaukaista tulevaisuutta.

Raamattu suhtautuu myönteisesti ihmisten sukupuolisuuteen. Ihmisen luomisesta sanotaan aivan alussa ytimekkäästi, että Jumala loi ihmisen kuvakseen, mieheksi ja naiseksi. Toisessa luomiskertomuksessa Jumala tekee miehen kylkiluusta naisen, ja siinä sanotaan, että mies ja vaimo tulevat yhdeksi lihaksi. Molemmat kertomukset siis korostavat sitä, miten läheisesti mies ja vaimo kuuluvat yhteen. Sukupuolisuus kuvataan yhdeksi osaksi Jumalan hyvää luomistyötä. Syntiinlankeemuskertomuksen perusteella voisi pikemminkin väittää, että syöminen on lankeemus ja ruoansulatuskanava on sellainen elimistö, joka viekoittelee ihmistä syntiin, ja halu tietää, mikä on oikein ja mikä väärin, houkuttelee ihmisen tekemään väärin.

Kun mies ja vaimo on karkotettu Jumalan puutarhasta eli paratiisista, heidän yhteisen elämänsä alkua kuvataan Laissa asiallisesti ja myönteisesti: Mies yhtyy vaimoon ja he saavat lapsen. Yhtä avoimesti ja raikkaasti kerrotaan myöhempienkin parien kohdalla. Suvun jatkumista seurataan Laissa ja Profeetoissa. Lapsettomuutta pidetään suurena onnettomuutena ja surun aiheena. Erityisesti naiset kokevat vaikeaksi sen, että kaivattua lasta ei saada. Miehen mahdin merkinä saatetaan pitää sitä, että hänellä on paljon vaimoja ja runsaasti lapsia. Toisaalta tuodaan peittelemättä esiin ne ongelmat, joita seuraa moniavioisuudesta. Varoittaviksi esimerkeiksi kelpaavat suurimpien sankareiden Daavidin ja Salomon perheasiat. Heidän elämässään Perhesiteet muiden kansojen kanssa johtavat muiden kansojen jumalien suvaitsemiseen.

Hedelmättömyyden lisäksi kohtaamme muitakin ongelmia. Jumala rankaisee Onania kuolemalla, ja hänen nimensä on jäänyt hänen syntinsä vuoksi elämään. Onan ei kuitenkaan harjoita onaniaa eli masturbaatiota. Hän syyllistyy raskaaseen syntiin, koska hän ei halua yhtyä veljensä leskeen ja saada tämän kanssa poika, joka jatkaisi veljen perhettä ja hallitsisi tämän osuutta suvun perintömaista.

Homoseksuaalisuus rinnastetaan Laissa sukurutsaukseen ja eläimeen sekaantumiseen, mutta erittäin herkkä kuvaus kahden miehen välisestä tunteesta on Oikeamielisen kirjasta Toiseen Samuelin kirjaan lainattu Jousilaulu. Siinä Daavid laulaa muistosanoissaan Saulin pojasta Jonatanista kuvaten heidän kahden keskinäistä rakkautta. Kuitenkin Daavid puhuttelee Jonatania tässä veljekseen, ja kummallakin on oma vaimonsa ja omat lapsensa. Jousilaulussa puhutaan siitä, miten voimakkaat tunnesiteet liittävät nämä kaksi aseveljeä toisiinsa ja miten Jonatanin isän kateus ja viha Daavidia kohtaan eivät ole pilanneet Daavidin ja Jonatanin välejä.

Raamatun asennetta sukupuolielämään voi verrata asenteeseen juomista kohtaan. Ihminen menehtyy juoman puutteeseen nopeammin kuin ruoan puutteeseen. Silti kirkossa puhutaan juomista vastaan, koska juominen aiheuttaa suunnattomasti haittaa useiden ihmisten terveydelle ja lähimmäissuhteille. Vaikka puhuttaisiin lyhyesti **juomisen** haitoista, tällöin tietysti ajatellaan alkoholin käyttöä. Haitat riippuvat siitä, mitä juodaan, miten juodaan ja mitä juomisesta seuraa. Vastaavasti tulee ajatella kaikkein lähimmästä ihmissuhteesta, kenen kanssa siinä eletään, miten toimitaan ja miten huolehditaan tulevasta sukupolvesta.

Jumala isänä

Sekä Laissa että Profeetoissa Jumalan ja ihmisen suhdetta verrataan läheisiin perhesuhteisiin. Viidennen Mooseksen kirjan lopussa Mooses muistuttaa Israelia siitä, että Jumala, Luoja, on kansansa isä. Ne jotka rikkovat Jumalaa vastaan, ovat luopuneet lapsen asemastaan.

Vanhan testamentin molemmissa muissa osissa eli Profeetoissa ja Kirjoituksissa kutsutaan Herraa kansansa isäksi jossakin jakeessa, mutta sanonta jää äärimmäisen harvinaiseksi. Profeetta Jeremia ojentaa Israelia, joka on luopunut Jumalasta eikä tee parannusta mutta silti kutsuu häntä isäksi. Kansa vain odottaa, että Jumala pitkämielisesti rakastaa omaansa. Profeetta Malakia puhuu papeille, että näiden tulee kunnioittaa Herraa kuin isäänsä, ja profeetta Natan lupaa, että Herra tulee pitämään Salomoa omana poikanaan. Tämä lupaus toistuu peräti kolme kertaa Aikakirjoissa. Näissä tapauksissa pappi tai kuningas saa lapsen erikoisaseman Herran edessä, mutta lapsenoikeuteen liittyy suuri vastuu elää ja toimia oikein. Psalmeissa lohdutetaan, että Herra on orpojen isä, ja armahtaa kuin isä, koska tuntee meidän heikkouksemme.

Jesajan kirjan loppuosassa profeetta pilkkaa jumalankuvan valmistajaa. Tämä kutsuu tekelettään isäkseen. Jumalaa voitiin näin puhutella isäksi muissa uskonnoissa, mutta Vanhassa testamentissa arastellaan näin läheistä suhdetta. Herra tunnetaan yleensä pelottavana valtiaana, johon tavallisen kansan ja seurakunnan jäsenen tulee suhtautua äärimmäisen kunnioittaen. Kun Jumalaa kutsutaan isäksi, tulee Vanhassa testamentissa esiin kolme asiaa:

- 1, Jumalaa kutsutaan kansansa isäksi, ei jokaisen kansalaisen isäksi. Koska Jumala on isä, kansan tulee totella häntä. Yhteinen isä myös yhdistää kansalaisia toisiinsa.
2. Tottelemattomuus omaa isää vastaan on pahempaa kuin erimielisyys jonkun muun kanssa.

3. Vaikka Jumala on Luojana kaikkien isä, hänen suhteensa Israeliin eroaa hänen suhteestaan muihin kansoihin. Israel tulee kuitenkin samaan asemaan muiden kanssa silloin, kun Jumala rankaisee kansoja heidän synneistään.

Tätä taustaa vasten kohoaa merkittäväksi Natanin lupaus kuningas Daavidille. Profeetta sanoo, että Daavidin poika ja seuraaja tulee rakentamaan temppelin ja hänelle Jumala tulee isäksi. Tämä liittyy Salomon asemaan Jumalan voideltuna.

Jumalan kansan voideltu pappi, kuningas ja profeetta saavat arvokkaan mutta samalla velvoittavan lapsenoikeuden kaikkivaltiaan Jumalan edessä. Kun psalmissa kuvataan Jumala rakastavaksi isäksi, joka välittää kansansa heikoistakin jäsenistä, tämä rohkaisee. Hän antaa omilleen voimaa vaeltaa hänen tiellään.

Voideltu Profeetoissa

Samuelin ja Kuninkaiden kirjoissa näkyy selvästi, kuinka Jumalan voideltu on päähenkilö, sillä niissä voideltu kuningas hallitsee kertomusta. Jälkimmäisissä profeetoissa Voideltu jää enemmän piiloon, mutta hän on tiiviisti läsnä edelleen. Kuninkaastakin puhutaan, mutta myös profeettaa kutsutaan Jumalan voidelluksi, sillä hän toimii Jumalan puhutorvena. Jumala puhuu profeetan kautta ja tämä ohjaa Jumalan sanalla kansaa.

Jesajan kirjan loppuosassa Persian suurmunkingas Kyyros antaa Juudan pakkosiirtolaisille luvan palata kotimaahansa ja tukee heidän hankettaan rakentaa uudelleen Jerusalemin temppeli. Hän saa Jumalan voidellun arvonimen. Tämä voi hämmentää lukijaa, mutta Edellisissä profeetoissa kerrotaan esimerkki, miten Jumala kutsuu vieraan kansan hallitsijan voidellukseen. Kun Toisessa kuninkaiden kirjassa profeetta Elia saa tehtäväksi voidella Elisan seuraajakseen, hän saa samalla kerralla käskyn voidella Jehu Israelin kuninkaaksi ja Hasael Aramin kuninkaaksi. Kun profeetta nimittää Kyyrosta Jumalan voidelluksi, hän samalla julistaa, että Voidellun valta ei rajoitu Juudaan ja Israeliin vaan ulottuu mantereeseen ääriin ja meren saarille asti. Lähi-idästä katsoen tulee ensimmäiseksi mieleen Kreikka ja sen saaristo eli Eurooppa. Kyyroksen seuraajien aikana Persian valtakunta ulottuikin Euroopan puolelta Intiaan asti.

Profeetoissa puhutaan papeista ja kuninkaista, sanontaa ”Jumalan voideltu” käytetään niin vähän. että Haggaita ja Sarjaa voidaan pitää poikkeuksina. Haggain ja Sakarjan kirjoissa kuvataan näkyjä, jotka liittyvät pakkosiirtolaisuudesta paluuseen. Kansaa johtavat tässä Serubbabel ja ylipappi Joosua. Serubbabelin Haggai esittelee Juudan viimeisen kuninkaan Jekonjan eli Jojakinin pojanpojaksi ja Juudean käskynhaltijaksi. Serubbabel ja Joosua alkavat rakentaa uutta temppeliä hävitetyin tilalle. Profeetta Sakarja näkee edessään kaksi oliivipuuta lampunjalan vieressä. Ne kuvaavat Jumalan kahta Voideltua eli ylipappi Joosuaa ja käskynhaltija Serubbabelia. Kun Serubbabel rakentaa temppelin, hän ei ainoastaan täytä Persian kuninkaan käskyä vaan toimii kaikkivaltiaan Jumalan palveluksessa.

Habakukin kirja päättyy rukoukseen. Siinä Jumala tulee kansansa ja Voideltunsa avuksi. Tässä profeetta tarkoittaa ilmeisesti voideltua kuningasta. Jeremian kutsumuksessa kuvataan profeetan tulevaa tehtävää. Se voidaan hyvällä syyllä rinnastaa ylipapin tai kuninkaan virkaan. Jumala sanoo Jeremialle: ”Minä asetan sinut tänä päivänä kansojen ja valtakuntien yläpuolelle. Sinun tulee repiä ja särkeä, tuhota ja hävittää, rakentaa ja istuttaa.” (Jer. 1:10) Tämä kuvaa muidenkin profeettojen kutsumusta. Profeetta katselee tilanteita korkeammalta kuin maanmiehensä ja vieläpä katsoo kuninkaitakin ylhäältä. Hän repii rikki ihmisten valheellisen itsetyytyväisyyden ja omahyväisyyden. Hän särkee katteettoman uskon

tulevaisuuteen. Hän jopa tuhoaa kansakunnan puolustustahdon kertomalla, että ei hyödytä taistella ylivoimaista vihollista vastaan, vaan kannattaa antautua taistelematta. Samalla profeetta rakentaa uutta elämää Jumalan lupauksen ja armon perustalle. Kaatuneen puun kannosta Jumala kasvattaa aikanaan hyvää hedelmää kantavan vesan.

Vaikka Jeremia käyttää ankaria sanoja, hänen näkynsä tulevaisuudesta rohkaisee: "Tulee aika", sanoo Herra, "jolloin minä teen uuden liiton Israelin kansan ja Juudan kansan kanssa. Tämä liitto ei ole samanlainen kuin se, jonka tein heidän isiensä kanssa silloin kun tartuin heidän käteensä ja vein heidät pois Egyptin maasta. Sen liiton he rikkoivat, vaikka minä olin ottanut heidät omakseni, sanoo Herra. "Tämän liiton minä teen Israelin kansan kanssa tulevina päivinä, sanoo Herra: Minä panen lakini heidän sisimpäänsä, kirjoitan sen heidän sydämeensä. Minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani. Silloin ei kukaan enää opeta toista, veli ei opeta veljeään sanoen: 'Oppikaa tuntemaan Herra!' Sillä kaikki, pienimmästä suurimpaan, tuntevat minut, sanoo Herra. Minä annan anteeksi heidän rikoksensa enkä enää muista heidän syntejään." (Jer.31:31-34)

YHDESTOISTA ETAPPI
Tuiran kirkossa 15.8.2019

Job ja Viisi juhlakääröä

Job,
Laulujen laulu, Ruut, Valitusvirret, Saarnaaja ja Ester

... kerromme tulevillekin polville Herran voimasta, Herran teoista, ihmeistä, joita hän on tehnyt. Ps. 78:3